

Kitabın Sahibi

AKSAV

ANTALYA KÜLTÜR SANAT VAKFI İŞLETMESİ

Kitabın Özgün Adı

SENARİSTLER KRALI UMUR BUGAY

Kitabın Yazarı

ÖZGÜR ŞEYBEN

Görsel Arşiv

ALİ CAN SEKMEÇ

Kapak Tasarım

MERAL YILDIZ

HATİCE DEMİR

Sayfa Tasarım

MERAL YILDIZ

HATİCE DEMİR

Baskı

NİSAN 2012

Basım Yeri

Medya Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.

ISBN

Bütün hakları mahfuzdur.

Bu yayının tamamı veya bir bölümü yazarının izni olmaksızın basılamaz, fotokopi dahil hiçbir ortamda hiçbir yolla çoğaltılamaz.

UMUR BUGAY SENARYOLARI: İŞTE HAYAT

İşte Hayat, yaptığı televizyon programlarıyla sıradan insanların günlük hayatlarını yakından göstermek, toplumun sorunlarını yansıtmak ve gerçekliği yakalamak isteyen bir televizyon gazetecisinin başına gelenleri komik bir aşk hikâyesi gibi anlatır. Hikâye içinde hikâye, film içinde film, fesatın oyununun bozulması, iyinın kazanması, âşıkların kavuşması gibi Yeşilçam'ın pek sevdiği temaları ve anlatım araçlarını kullanan filmin yüzeydeki aşk hikâyesinin ardında asıl konusu, hayatın zorluklarıyla boğuşan insanların ahlâkî mücadeleleridir. 1975 yapımı olan, yönetmenliğini Atıf Yılmaz'ın, yapımcılığını Selim Soydan'ın yaptığı film, Umur Bugay'ın sinemaya geçiş yaptığı, filme çekilen ilk senaryolarından biridir. Adile Naşit, İhsan Yüce, Hülya Koçyiğit gibi tanınmış oyuncuların yanı sıra, tek kanallı televizyon döneminin tanınmış televizyon gazetecisi Uğur Dündar'ın rol aldığı tek sinema filmidir.

Televizyonda "İşte Hayatımız" adlı bir haber programı yapan tanınmış gazeteci Uğur (Uğur Dündar), bir mahallede çekim yaparken, artist olmak isteyen ve Uğur'a âşık olan Ayşe (Hülya Koçyiğit) ile kızını artist yapmakta kararlı annesi (Adile Naşit) tarafından kaçırılır ve evlerinde çektikleri müstehcen fotoğraflarla Uğur'un bir sonraki filminde Ayşe'yi oynatması için şantaj yaparlar. Ancak Uğur'un çekeceği film tipik bir kurmaca film değil, bir tür belgeseldir ve Ayşe pek çok

meslektan ve toplumsal katmandan kadını canlandırmak zorundadır. Ayşe ile annesini yıldırım için Uğur sahte sahnelerle Ayşe'ye eziyet eder, Ayşe dayanamayıp fotoğrafları Uğur'a verir ve şantajı sona erdirir. Uğur'un zengin nişanlısı, fotoğrafları bulunca Uğur'a şantaj yapıldığını anlar ve Uğur'dan Ayşe'yi kovmasını, yoksa fotoğrafları gazetelere vereceğini söyleyerek kendisi şantaj yapar. Bunun üzerine Uğur, Ayşe'nin dürüst olduğunu söyler ve filmde Ayşe'yi oynatmaya karar verir. "Kadınlarımız" adındaki film sinemada ve televizyonda (yani TRT'de) gösterilir. Ayşe arzuladığı gibi ünlü olur, reklamlarda oynamaya ve fabrikatörlerden ahlâksız teklifler almaya başlar. Yeni ünlü Ayşe'nin alkollü araba kullanırken tutuklanması gibi hakkında çıkan gazete haberlerinden kupürler, ünün Ayşe'ye para getirdiğini ama mutluluk getirmediğini ima eder. Ayşe'nin memur ve tutucu babası (İhsan Uğur) duruma daha fazla dayanamayıp Uğur'dan yardım ister, sahneye çıkıp şarkı söyleyecek olan kızının kendisini ve ailesini rezil etmesine böylece Uğur engel olur. Filmin başında kendisinin kaçırılması gibi Uğur da Ayşe'yi kaçırıp evinde alıkoyar, ertesi gün eve baskın yapan polislere, tıpkı filmin başındaki gibi, yeni filmin senaryosu üstünde çalıştıklarını, alıkoyma ya da kaçırma ihbarının yanlış olduğunu söylerler, ama bu defa söyledikleri doğrudur.

İyi ile kötü, namuslu ile namussuz, zengin ile yoksul dünyalar arasındaki çatışmayı gevşek bir aşk hikâyesiyle kurgulayan film, Ayşe'nin aşırı saf ve cahil olmasına rağmen dürüst olmak istemesi, annesinin şeytani bir kötü kadınsa tatlı bir cadı olması ve komik replikleri, tutucu babanın kılıbık babacanlığıyla sevimli bir ton kazanır. Filmin başındaki işçi gösterileri, giriş ve kapanıştaki gerçek hayattan görüntüler, Uğur'un çektiği haberlerin ve filmlerin konuları, bütün bunlar bu filmin bir romantik komedi olmanın ötesinde toplumsal bir önermede bulunmayı hedeflediğinin en açık işaretleridir. Uğur, sıradan insanların hikâyelerini kendi ağızlarından, kendi ortamlarından aktarmaya uğraşır; Ayşe'yle yaptığı sahte çekimlerden birinde, köylü kadını kıyafetleri içindeki Ayşe takma kirpikler takıp makyaj yapınca Uğur köpürür, Ayşe'yi azalar. Uğur'un filminde göstermek istediği, oldukları halleriyle kadınlardır, süslenmemiş gerçekliktir. Uğur'un bu tepkisi üzerinden film aslında Yeşilçam'ı ve beyaz perdeden yansıyan karakter tiplerini eleştirir. Sahte hayaller pompalayan sinema ve televizyon ve genel olarak medyanın yarattığı değer erozyonu, dürüst olduğu varsayılan yoksulları zenginler kadar namussuz, düzenbaz ve hırslı yapmaktadır. Uğur'un zengin nişanlısının "her işin içinde sosyalizm" olmasından şikâyet eden ve Uğur'un eğlence programı yapmamasını eleştiren ailesi ve çevresinin yozlaşmışlığından ve umursamazlığından dönüş yoktur ama

Ayşeler kurtarılabilir, Ayşeler eğitilebilir. Senaryonun bu toplumsal önermesi, genellikle Özal dönemiyle özdeşleştirilen ve serbest piyasaya geçişle açıklanan tüketim toplumuna geçiş, bireyselleşme, yozlaşma, cıvalı imaj devri, köşe dönmeçilik gibi popüler toplumbilimsel analizlerin, 80'lere özgü olmadığını bize hatırlatıyor. Filmin başında Uğur'un söyleşi yaptığı cenaze ağlayıcıları ve kazacılar (arabanın önüne atlayarak kalın enselilerden para koparmaya çalışanlar), Ayşe'nin bir filmde oynayarak "artist" olmak istemesinin arkaplanını sunar; Ayşe'nin artist olması, bir üst sınıfı atlamasının yoludur. Filmde Ayşe, sahte hayalinden zorla, Uğur'un müdahalesiyle kurtulur ama aslında asıl kurtulan, Ayşe'nin dikbaşı saflığı ile zenginlerin ahlâksızlığını gören Uğur'dur. Yozlaşmış burjuvayla, ahlâkını ve onurunu yitirmeden ayakta kalmaya çalışan yoksul sınıf arasında bir köprü işlevi gören Uğur karakterinin, senarist Umur Bugay'ın bir yansıması olduğunu söylemek abartı olmaz. Filmin son sahnesinde Uğur'un bir sonraki filminin, bizim izlediğimiz *İşte Hayat* filmi olduğunu anlarız; Uğur'u annesiyle kaçırmış olan Ayşe, kendisini oynamaktadır. Çekimi kenardan izleyen Ayşe'nin annesi (Adile Naşit) ise dayanamayıp Uğur'a "artistiniz benim kadar iyi oynayamadı evladım" der, herkesi güldürür ve bize, gerçek ile kurmaca arasındaki yarışmayı daima gerçeğin kazandığını hatırlatır.

Ayşe Lucie BATUR